

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12.

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Skjervøy

Emne: Gamal engkultur.

Bygdelag: Skjervøya.

Oppskr. av: Henrik Reiersen.

Gard: Under Skjervøy Prestågård

(adresse): Skjervøy

G.nr. 69 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Etter opplysning av hærredsaqronom Rønning Østgaard, Skjervøy.

SVAR

Ad.sp.1. Orda eng og utslåtter nyttast her i samme meining som anført av Dykkar.

Ordet økre er her en betegnelse for sterkt gjødslet kunsteng (atlege).

Enga klasifiseras her i Kunsteng og natureng. Ulike namn på finare og grovare høy har en ikke.

Utslått er en felles betegnelse for all slik slått.

Ad.sp.2. Rydding på eng og utslåtter betegnes her med ordet rydding, uansett om det gjeld rydding av stein eller kjerr, samt kvist.

Ryddinga foregår haust eller vår.

Kvis thaugene blir vanlig brendt i båte.

Åske brukes til gjødsel.

Store og små steiner ryddest ofte bort fra eng og utslåtter.

Ad.sp.3. Til mosevaksen eng brukes ofte åske, trollmjøl eller fiskeavfall. Som regel gjøres ikke mer for å få graset til å vekse.

I gammel åker nyttast grasfrø-innkjøpt.

Tildels brukes frø fra låven.

Ad.sp.4. I eldre tid var det svært lite av grøfting.

Tildels noen grunne åpengrøfter.

Vatning har ikke været brukt i noen nevneverdig utstrekning.

Ad.sp.5. Eng og tildels utslåtter har været gjødsla med vitergjødsel, fra gammet av.

Den del av vintergjødsla som ikke medgikk til potetårkene ble brukt til eng og utslått.

Dette kan vel vanlig tilsvare $\frac{1}{2}$ av gjødsla til eng og utslått. Det var helst kugjødsel som ble nytta til eng og utslått. Vanlig ble brukt 10-15 lass på målet.

Ad.sp.6. Man hadde ikke noe serskildt namn på eng som ble gjødsla med vitergjødsel.

Ordet "fråhøy" har været nytta for slik eng.

Ad.sp.7. Ved plasering av husa er der ikke tatt noe hensyn til gjødselsigg.

Ad.sp.8. Engen gjødsles vanlig om hausten. Samme redskaper som ved åkergjødsling nyttes.

Gjødsla spredes med greip eller spade og sloges (breies) vanlig med rissloge eller med kjøtting-sloke, som vanlig er lagd av gammel fortøyningskjetting til større båter. Disse redskaper nyttes framleis.

- Ad.sp.9. Om høsten og tildels om våren har det været vanlig at husdyra har beitet på eng og i utslåtter. Dette ble gjort for å spere på vinterforet. Det har også været vanlig oppfatning at haustbeiting var til gagn for gammel eng. Nyeng ble vanlig ikke beita. Noen skilnad på hvilke engstykker som ble beita haust og vår var det ikke.
- Ad.sp.10. Engbeitinga om våren har tatt merkbart av de siste 30 år.
- Ad.sp.11. Den gjødsel som dyra la etter seg på beite, ble smuldra med rive eller annet redskap, og det gjøres framleis. Dette blir gjort om våren. Av andre redskap kan nevnes treklubbe, med skaft av samme emne.
- Ad.sp.12. Dyra ble vanlig tatt inn i sommerfjøs om natta. I få tilfeller vart de satt i gare ute på marka, og denne gara (grønn) ble flytta rett ofte, og da på tidligere ugjødsla mark. Sommerfjøsset har vanlig været plasert like ved hamnehagen. I få tilfeller er slike fjøs plasert slik at tilliggende jord planmessig kunne bli gjødslet med sommerfjøs gjødsel. Som regel hadde hver gård sin sommerfjøs. Gjødsla fra disse fjøs blir vanlig spredd om høsten.
- Ad.sp.13. De som holdt husdyrene i gare (innhegning) om sommeren, kaldte disse vanlig for grinner eller gare.
- Ad.sp.14. Grindene bestod som regel av 4 eller 8 ettersom besetninga og grønnene var stor til. Vanlig ble grinnene brukt i utmark, like ved engen, for der ved å utvide denne. Gjødsla fra slike grinner ble vanlig smuldret utover om hausten med greip eller spade. Her fins ikke lenger noen som bruker slike grinner.
- Ad.sp.15. Fillemenn ble tildels lage av gamle sekker på staur for å holde udyr borte.
- Ad.sp.16. Tildels lå folk på vakt ved grinnene om natta. Vaktholdet foretokes vanlig fra våningshuset.
- Ad.sp.17. Nei.
- Ad.sp.18. Nei.
- Ad.sp.19. Nei.
- Ad.sp.20. Nei.
- Ad.sp.21. Enga ble ofte gjødslet med tang, tare og fiskeavfall. Det ble spredd utover, etterat det først var råtnet. Fiskeavfallet ble vanlig spred ferskt utover.

NORSK ETNOLOGISK GRANSNING
ADR. NORSK FOLKEHUSENE
BYGDØY

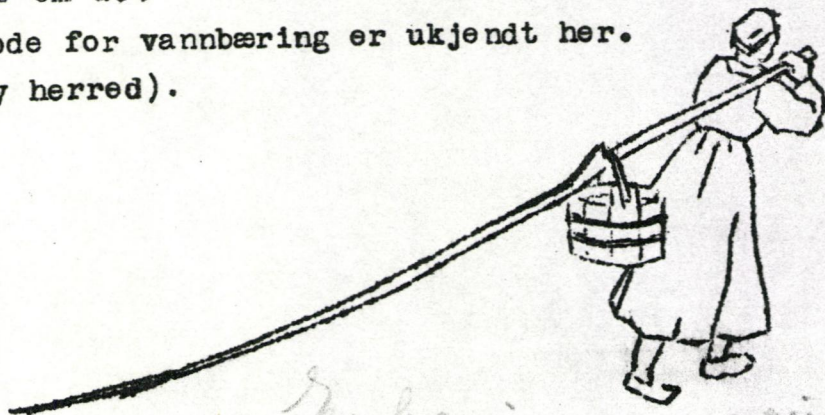
Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass miuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Denne metode for vannbæring er ukjent her.

(Skjervøy herred).

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? Nei.

Har ein bruka kumøkk til brensel ? Nei.

*By har ingen grise på dette
Er ikkje, at skottar vart i bruk her
før.*